

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Mediace se zapojením dětí - možnosti a výsledky

Pardubice, 13. 6. 2018

Robin Brzobohatý

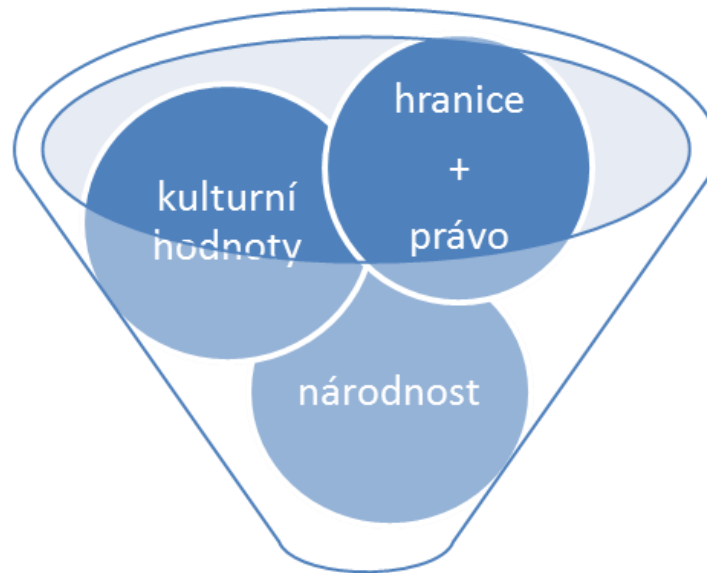
Praxe rodinných mediací v ČR

- a) jako soukromá praxe – volná živnost,
- b) jako služba nestátních neziskových organizací – např. SAS
- c) podle zákona o mediaci
- d) jako služba státních úřadů - ÚMPOD

Mezinárodní rodinná mediace na ÚMPOD

- interkulturní x mezinárodní x přeshraniční rodinná mediace?

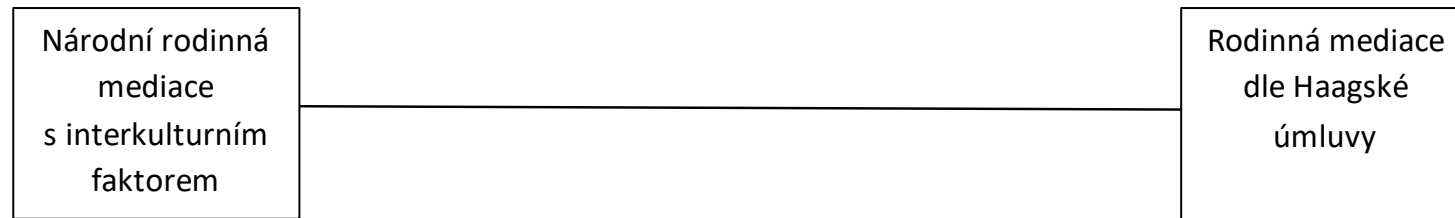
Konfliktní faktory rozpadu vztahu

- Množství soupeřících či obtížně kompatibilních požadavků:

Spektrum přeshraniční rodinné mediace

Právní rámec – Haagská úmluva 1980

- § 7, bod c:

„...členské státy, resp. ústřední orgány, jsou povinny zajistit dobrovolné vrácení dítěte a usnadnit smírné řešení.“

- 2001 zvláštní výbor doporučuje ÚO naplňovat své povinnosti dle čl. 7 HU doporučením stran ke specializovaným organizacím poskytujícím vhodné mediační služby
- 2006 plenární zasedání nařídilo sekretariátu HK zajistit studii proveditelnosti o přeshraniční mediaci v rodinných věcech (2007)
- 2008 zahájeny práce na metodice → 2012

Právní rámec - rada Evropy

- **1996 Evropská úmluva o výkonu práv dětí**
 - **čl. 7** - soudní orgány přijmout všechna vhodná opatření k tomu, aby rodiče a další osoby mající rodinná pouta s dítětem byli motivováni k uzavření smířčí dohody upravující styk s dítětem, a zvláště pak aby se k tomuto použila rodinná mediace
 - **čl. 13** - *s cílem předcházet sporům, řešit spory nebo předcházet soudním řízením týkajícím se dětí, podporovat zprostředkování a další způsoby řešení sporů a jejich využití za účelem dosažení dohody*
- **1998 Výbor ministrů - Doporučení Rady Evropy o mediaci v rodině** – zavést či podporovat RM

Právní rámec – Unijní právo

- **1998** tzv. **vídeňský akční plán, čl. 41 (b)** - prozkoumat možnost využití modelů mimosoudních řešení sporů, a to zejména ve vztahu k mezinárodním rodinným sporům
- **1999 Evropská Rada** zasedání v Tampere – výzva k zavedení alternativních, mimosoudních řízení
- **2002 Evropská komise - Zelená kniha o alternativních metodách řešení sporů** – mapuje existující přístupy k mediaci v rámci EU
 - Zahájeny konzultace s členskými státy
 - *přijetí Evropského etického kodexu zprostředkovatelů (2004)*
 - *Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES (2008)*
- **2003 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 čl. 55 bod e)** požaduje od ÚO, usnadňovat uzavírání dohod mezi nositeli rodičovské zodpovědnosti uchýlením se ke zprostředkování či k jiným prostředkům
- **2009 nařízení Rady (ES) č. 4/2009, čl. 51 odst. 2 bodu b)** požaduje od ÚO, využít všechna vhodná opatření pro podporu smírného řešení s cílem dosáhnout dobrovolného placení výživného, případně zprostředkováním, uzavřením smíru nebo obdobnými prostředky

Chápání mediace na ÚMPOD

- **Mediace** je proces, ve kterém **nestranní mediátoři** pomáhají stranám v konfliktu vést **konstruktivní rozhovor** v neutrálním prostředí. Strany jsou v průběhu mediace schopny **učinit** správná **rozhodnutí** z pohledu sebe i z pohledu těch, koho se taková rozhodnutí dotýkají.
- **Uzavření jakékoliv dohody v mediaci je vždy dobrovolné**, ačkoliv může být účast na mediaci nařízená.

Účel a cíle mediace na ÚMPOD

- **Účel:**
 - umožnit **rodičům i dětem**, aby jim zůstala **zachována** jejich **maximální kontrola nad rozhodnutími**, která se týkají **budoucnosti** jejich i **jejich dětí**.
- **Cíle:**
 - **Posílit a podpořit každého rodiče** v tom, aby mohl **udělat** jakékoliv **rozhodnutí**, které považuje za správné kdykoliv je to během mediace možné.
 - **Umožnit** každému z rodičů **říci vše**, co je pro něj důležité a současně také **slyšet vše**, co je důležité pro druhou stranu, a případně **zvážit**, zda dává smysl i pohled druhé strany.

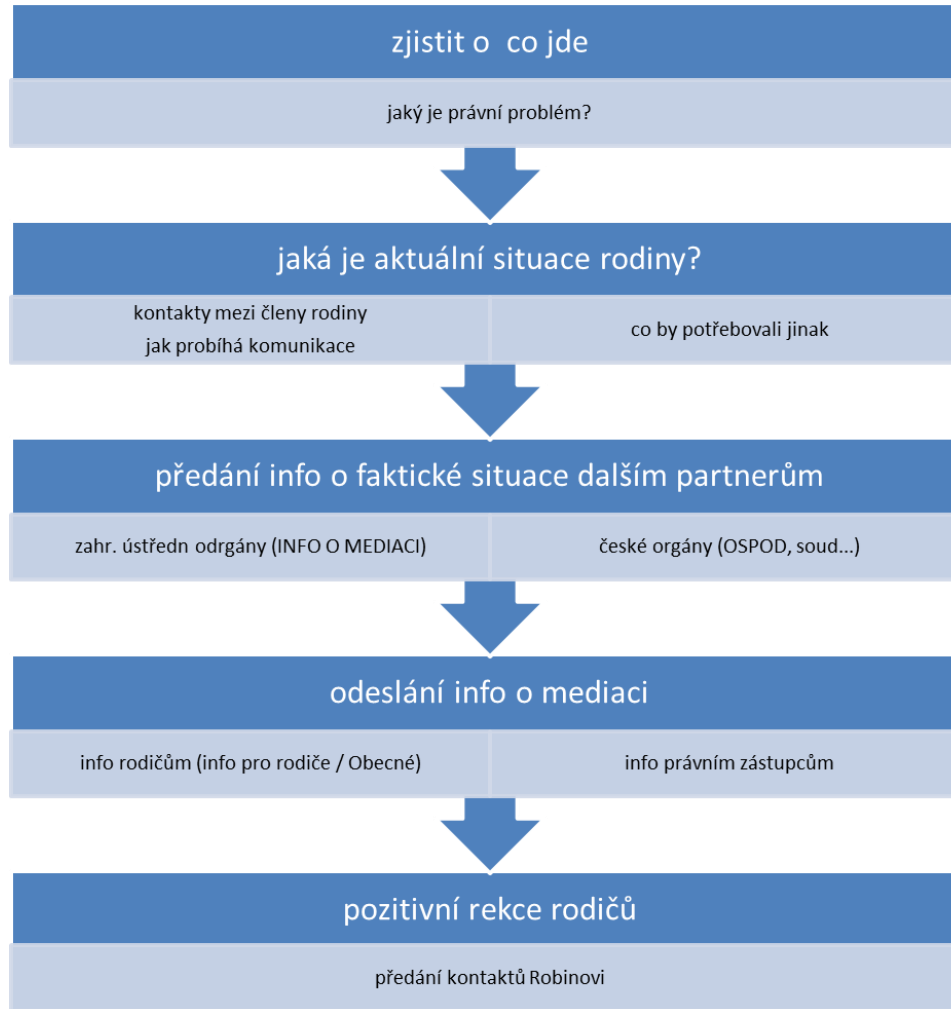

Chápání rodičovského konfliktu

- Konflikt je krize v mezilidské interakci.
- Strany chtějí pomoci v překonání této krize a obnovení konstruktivních interakcí.
- Zaujímáme interakční a zkušenostní pohled na konflikt
 - založen na kognitivní a sociální psychologii, na
 - komunikačních studiích, studiích diskursu a na
 - dialogicko-morální teorii

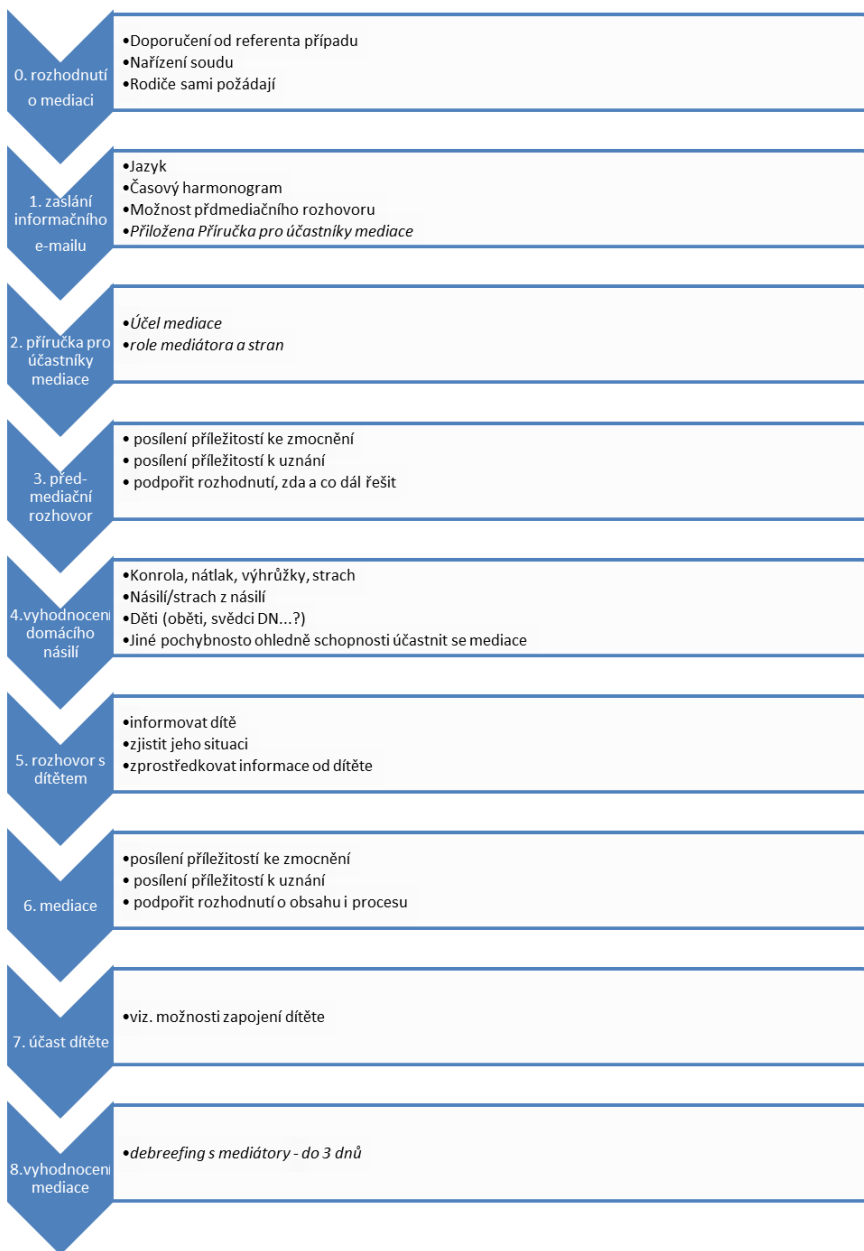

Využití mediace v případech únosů

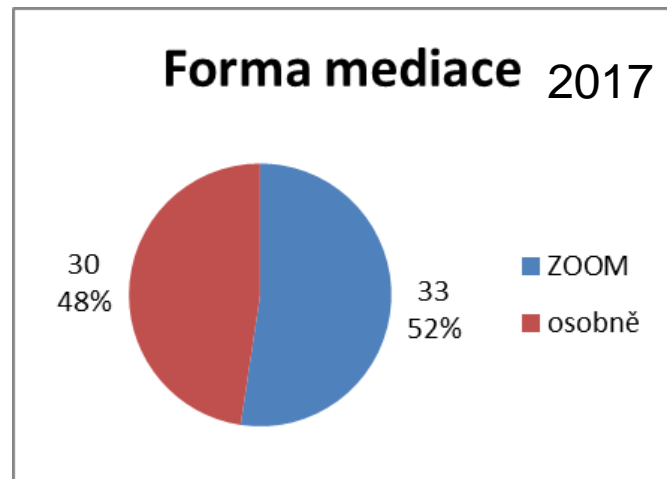
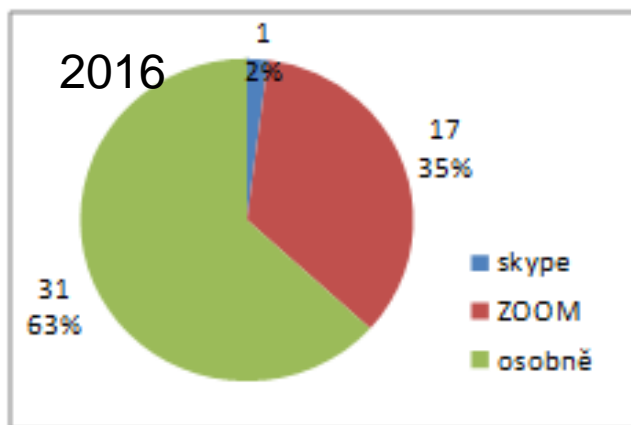

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí

Mediace na ÚMPOD – meziroční srovnání

Tři různé projevy praxe rodinné mediace

- A) Rodinná mediace je záležitostí rodičů** - o dětech se může mluvit, není to pevná součást agendy - jako obvykle (MAU)

- B) Mediace zaměřená na dítě** (Child focused) = CF

- C) Mediace zahrnující dítě** (Child inclusive) = CI

Dítě v mediaci

Překážky zapojení dětí:

- Děti jsou moc malé (nezralé, hloupé, atd.)
 - Děti nevědí, co jednotlivé situace znamenají
 - Zapojování dětí ohrožuje a zatěžuje
 - Děti by měly být chráněny před konfliktem rodičů
- ➡ Jedná se o **kulturní konstrukty** vytvořené dospělými, které jsou **v rozporu s výzkumy, fakty i zájmy dětí**

Proč uvažujeme o zapojování dětí?

Důvody pro zapojování dětí

- **Právní:**
 - Čl. 12 Úmluvy o právech dítěte
 - Čl. 24 odst. 1 Evropské listiny základních práv
- **Faktické:**
 - děti „si to přejí“
 - 2010 výzkum v EU 27:
 - Dospělí nám nedůvěřují
 - Nemůžeme se účastnit rozhodnutí týkajících se našeho života
- **Důvody související s blahem dětí - hodnoty**

Proč uvažujeme o zapojování dětí?

- Nad rámec toho slyšet děti a nad rámec možnosti rodičů naslouchat svým dětem je klíčovým cílem zapojování dětí jejich adaptace na rodinné trauma.

Mediace zaměřená na dítě (CF)

Hledání hlasu dítěte za absence dítěte

- podporuje strany v aktivním zvažování jedinečných potřeb dětí
- usnadňuje dohodou rodičů, která zachovává pro dítě důležité vztahy a podporuje psychologické přizpůsobení se dětí na rozvod, včetně zvládnutí vzájemné naštvanosti rodičů a ochrany před dalšími konflikty
- podporuje rodiče v tom, aby z procesu odešli spíše s vyšší než nižší hladinou zvládnutí konfliktu ve vztahu k budoucímu uspořádání péče
- zajišťuje, že výsledek procesu (dohoda, rozhodnutí) bude zohledňovat základní vývojově-psychologické potřeby dítěte

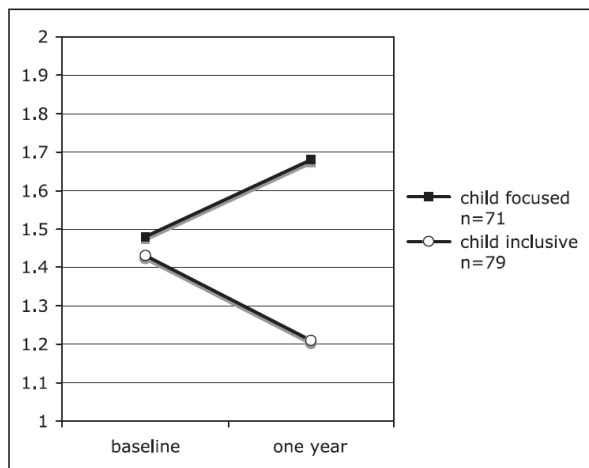

Mediace zahrnující dítě (CI)

Hledání hlasu dítěte za přítomnosti dítěte

- konzultování s dětmi způsobem vhodným k jejich věku
- způsobem vedení konzultace se vyhýbá a odstraňuje z dítěte jakékoliv břemeno rozhodování
- chápe a formuluje potřeby dítěte ve vývojovém rámci
- oceňuje zkušenost dítěte a nabízí cenné informace pro rodiče a jejich budoucí zvládnutí situace
- zajišťuje strategickou a terapeutickou zpětnovazební smyčku k rodičům dítěte skrze konzultování podstaty zkušenosti dítěte
- zajišťuje, že výstupy probíhajících procesů v jádru reflektují vývojově psychologické potřeby dítěte

Dítě v mediaci – fakta a tvrdá data

(dichotomous item, 1 = yes, 2 = no)

Figure 4. Is child content with current living and contact arrangements?

Table 5

Content Analyses Categories: What most helped your progress?

Child Focused Parents (n = 75)		Child Inclusive Parents (n = 101)	
Nothing	28%	Hearing from my kids	43%
Uncertain	27%	Felt supported/heard	23%
Felt supported	13%	Nothing	14%
Being able to talk	12%	Uncertain	14%
Neutral third party	12%	Education	6%
Focusing on kids	8%		

McIntosh, Wells, Smyth, Long, 2008

Rudd, Ogle, Holtzworth-Munroe, Applegate, D'Onofrio, 2015

Table 1

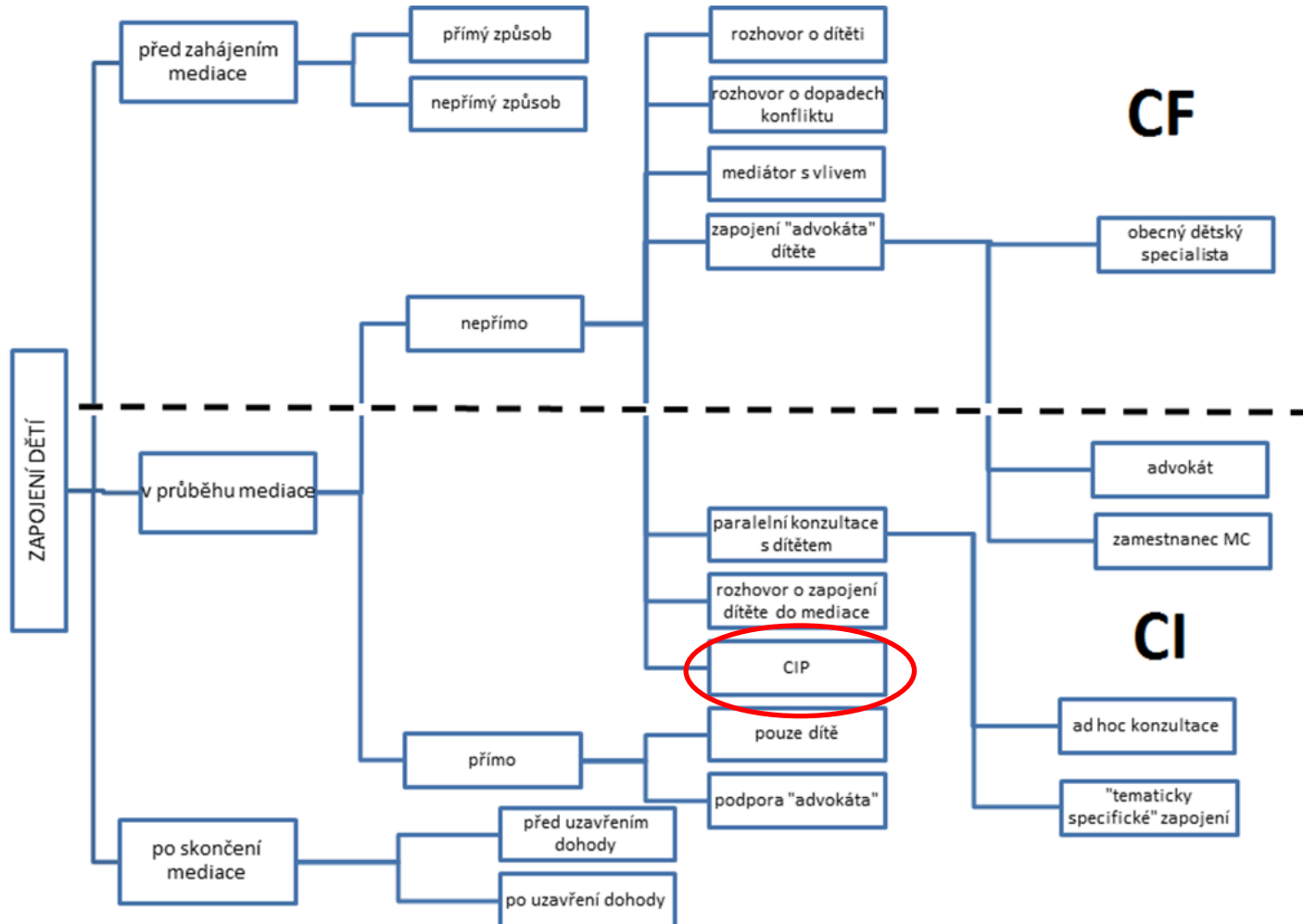
Linear Regression of Number of Motions, Hearings, and Orders by Study Condition in the 1 Year Following Resolution of Issues

Outcome	MAU (n = 13)	CF/CI (n = 34)	CF (n = 23)	CI (n = 11)	Estimate [95% confidence interval], p-value	Cohen's d
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)		
Number of motions	4.54 (11.98)	1.76 (2.31)	2.30 (2.58)	.64 (.92)	CF/CI vs. MAU: -2.77 [-7.04, 1.49], .10 CF vs. CI: -1.67 [-3.31, -.02], .02	0.32 0.86
Number of hearings	.92 (1.55)	.41 (.74)	.57 (.84)	.09 (.30)	CF/CI vs. MAU: -.51 [-1.18, .16], .07 CF vs. CI: -.47 [-1.01, .06], .04	0.41 0.76
Number of orders	2.31 (4.48)	1.09 (1.31)	1.43 (1.44)	.36 (.50)	CF/CI vs. MAU: -1.22 [-2.91, .47], .08 CF vs. CI: -1.07 [1.99, -.16], .01	0.37 0.99

Note. MAU = Mediation as Usual; CF/CI = Child Focused Mediation/Child Inclusive Mediation; CF = Child Focused Mediation; CI = Child Inclusive Mediation; Cohen's d (Effect Size); M (Mean); SD (Standard Deviation).

Dítě v mediaci - možnosti

Dítě v mediaci – model CIP

Child centered continuum model CCCM (Yasenik, Graham 2016)

Vyvažuje práva dítěte a jeho bezpečí

Nástroj pro vyhodnocení jakou míru CF/CI zvolit

4 úrovně:

- a. Řízené zaměření na dítě – nejtěžší případy, rodiče nezvládají uvažovat v nejlepším zájmu, prioritou jsou alespoň krátkodobé a reálné výstupy, bezpečí procesu pro dítě
- b. Zaměření na dítě – lepší schopnost rodičů oddělit potřeby a zájmy dítěte od svých, stále velká míra nesouhlasu mezi rodiči
- c. Asistované zapojení dětí – rodiče ochotní a schopní slyšet významné množství informací od dítěte, možnost zapojit do konzultací specialistu
- d. Přímé zapojení dětí – rodiče schopní a ochotní naslouchat potřebám dítěte a společně pracovat na jejich naplnění a dítě se chce přímo zapojit

CCCM

Řízené zaměření na dítě

- Intenzivní konflikt
- Neschopnost rozlišovat
- Nepřátelské jednání
- Velká mocenská nerovnováha
- Neschopnost ovládat emoce

Zaměření na dítě

- Zvýšená úroveň konfliktu
- Nižší míra vzhledu rodičů
- Nižší citlivost rodičů vůči potřebám dítěte
- Omezená znalost vývojových potřeb dítěte
- Potíže s regulováním emocí

Asistované zapojení dítěte

- Mírný konflikt
- Schopnost zvažovat vstupy od dětí
- Schopnost vnímat některé informace a vstupy
- Potřeba pomoci se zvládnutím emocí

Přímé zapojení dítěte

- Mírný až nízký konflikt
- Citlivé a vřelé rodičovství
- Schopnost rozlišovat mezi sebou a potřebami dítěte
- Schopnost neventilovat konflikt před dítětem

Dítě v mediaci – praxe ÚMPOD

- Přímé zapojení dítěte do mediace není časté, ale zejména v případě starších dětí není vyloučena. Situace se posuzuje v týmu pracovníků a vyhodnocují se rizika.
- Pokud je dítě zapojeno přímo v mediaci, vždy jde o jedinečný proces připravený předem podle potřeb konkrétního dítěte.
- Každé přímé zapojení je trochu odlišné a odpovídá osobnostnímu nastavení dítěte a jeho potřebám.
- Psycholog/dětský specialista dítě na mediaci připraví, provádí ho celým procesem a nakonec s dítětem zapojení zhodnotí.
- Zde se využívají různé pomůcky a techniky.
- Vyšší nároky na mediátory – trojstranné jednání.

Úřad pro mezinárodněprávní
ochranu dětí

Děkuji a na viděnou!